

Dr. Szolcsányi János

(1938 – 2018)

2018. november 5-én, életének 81. évében elhunyt dr. Szolcsányi János Széchenyi-díjas farmakológus, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kara Farmakológiai és Farmakoterápiai Intézetének volt igazgatója, professor emeritus.

Szolcsányi János a hazai és nemzetközi élettani és farmakológiai kutatások kimagasló alakja, igazi iskolateremtő tudós. Érdeklődésének fókuszában a fájdalomcsillapítók és a gyulladásgátlók gyógyszerterapeútája, elsősorban az érzőidegrendszer állt. A paprika csípős anyagának, a kapszaicinnek a segítségével új idegszabályozási mechanizmust fedezett fel, ami az érzőidegek szerepét bizonyítja a gyulladás és fájdalom folyamataiban. Elsőként bizonyította a kapszaicin számos élettani (fájdalomérzés, hőreguláció) és kórélettani (gyulladás, gyomorfekély) hatásait. Az antiallergiás és értágító gyógyszerek fejlesztését segítő, új lehetőségek feltárásában is jelentős tevékenységet folytatott.

Budapesten született 1938. február 24-én. Középiskolai tanulmányait Cegléden végezte, ahol édesapja fül-orr-gégész főorvos volt. A Szegedi Orvostudományi Egyetem Általános Orvosi Karának hallgatójaként kapcsolódott be a tudományos kutatásba, diákköri tag, majd demonstrátor volt az Élettani Intézetben, Pórszász János laboratóriumában.

Az '56-os forradalom kirobbanásakor elsőéves hallgatóként aktív szemtanúja és részese volt a szegedi eseményeknek, amik a forradalom gyújtószikráját alkották. A későbbiekben, a rendszerváltás után több cikkben is bemutatta, hogy a párttól független MEFESZ (Magyar Egyetemisták és Főiskolások Szövetsége) szegedi, október 16-ai megalapítása milyen jelentőséggel bírt a forradalom kitöréséhez vezető történetekben.

1962-ben summa cum laude minősítéssel kapott diplomát. 1962-1964 között gyakornok volt Jancsó Miklós professzor munkatársaként a Szegedi Orvostudományi Egyetem Gyógyszerterapeútai Intézetében, majd egy évig a London University King's College Gyógyszerterapeútai Intézetében dolgozott.

1970-től a Pécsi Orvostudományi Egyetem munkatársa lett, ahol később a Gyógyszerterapeútai Intézet intézetvezető egyetemi tanára 1994-2004 között. 1991-95-ben tudományos rektorhelyettes, a Doktori és Habilitációs Bizottság elnöke volt.

Külföldi tanulmányutakon vett részt 1977-78-ban az Észak-karolinai Egyetemen, 1985-ben a Heidelbergi Egyetemen, 1982-1987 között a Bad Nauheim-i Max-Planck

Intézetben. A londoni Sandoz Orvostudományi Intézet konzulense, a Richter-Gedeon tudományos tanácsadója volt.

Az MTA III-as számú Doktori Bizottságának és az Elméleti Orvostudományi Bizottságnak tagja és elnöke volt. A Pécsi Akadémiai Bizottság 2005-ben választotta elnökévé. Az Országos Doktori és Habilitációs Tanács vezetőségi tagja, a Magyarországi Fájdalom Társaság, a Magyar Kísérletes és Klinikai Farmakológiai Társaság elnöke, a Magyar Idegtudományi Társaság elnökségi tagja, 1996–1997 között az Országos Tudományos Kutatási Alap Élettani Bizottságának elnöke volt.

1995-től az MTA levelező, 2001-től rendes tagja. 2000-2003 között Széchenyi professzori ösztöndíjas. Számos rangos kitüntetése közül kiemelendő 1998-ban az id. Issekutz Béla Emlékérem, 1999-ben az Ipolyi Arnold díj, 2004-ben a Vályi-Nagy Tibor díj, valamint a 2008-ban a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje (polgári tagozata) kitüntetés. Az orvostanhallgatók oktatásában minden szinten részt vett, a demonstrátorságtól az intézetvezető professzorságig, végigjárva az összes lépcsőt. Igen nagy érdeme van abban, hogy a Pécsi Tudományegyetemen 2000-ben megalakult a Gyógyszerésztudományi szak, ami 2016-ban önálló karrá is alakult.

Kedvenc területe a fiatal kutatók oktatása, nevelése volt. A Neurofarmakológiai Doktori Programot - amit „Szolcsányi iskolának” is hívhatunk - megalakulásától kezdve napjainkig vezette, figyelemmel kísérte, hasznos tanácsokkal látta el a doktoranduszokat.

Kiemelkedő tudományos és innovációs munkásságot tudhat magáénak. Pályáján a kutatómunka mérhetetlen tisztelete és szeretete jellemezte. Optimizmusa, lelkesedése és lelkesítő munkastílusa, embersége, empátikus magatartása példaértékű mindannyiunk számára. Egyik legfontosabb feladatának tartotta az utánpótlás nevelést, olyan csapatot épített fel és hagyott maga után a pécsi farmakológiai iskolában, amely a tőle tanult értékrendre alapozva, nyomdokaiban fogja folytatni a munkát.

Sok támogatást, biztatást és szeretetet adott a családjának is. Szegedi éveit alatt, 1967-ben házasodott meg. Felesége - Szolcsányi Jánosné, Küpry Judit, a pécsi Leőwey Klára Gimnázium egykori igazgatónője - közel 50 éven át, két éve bekövetkezett haláláig volt méltó és gondoskodó társa. Két gyermekük született, fia, Tibor 1968-ban, lánya, Judit 1970-ben, akik számára ugyancsak példaértékű volt kitartó szorgalommal végzett munkája. Fontosnak tartotta, hogy időt szakítson a közös családi ebédekre, beszélgetésekre, kirándulásokra és utazásokra. Az otthoni tartalmas beszélgetések felkeltették gyermekeiben is az érdeklődést az orvostudományok iránt, így mindketten egy ehhez kapcsolódó területen kamatoztatják tudásukat. Személyisége, nyíltsága és támogató szeretete nem csak

gyermekai, de öt unokája számára is valódi inspirációt jelentett, ihlető példaként szolgált.

Búcsúztató zárszó helyett álljon itt tőle egy idézet, ami a lehető legjobban összefoglalja kutatói és oktató hitvallását:

„Mindig az új utakat szerettem, mert azokban van kihívás, és engem ez éltet. A kitaposott, sima utak nem vonzanak. Valóban tudtam lelkesíteni ezzel a fiatalokat, akik szerencsére folytatják azt, amit én nagy hévvel elkezdtem. Az igazságkeresésre tanítottam őket, arra, hogy az eredmény lehet bizarr és hihetetlen is, és minél inkább eretnek, annál lényegesebb és érdekesebb.”

